

Αμβούργο, 21.2.2010

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΜΕ ΒΟΡΕΙΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΑΡ. 169 / 21.2.2010

Der Spiegel: Δρομολογημένη γερμανογαλλική πρωτοβουλία στο Eurogroup για οικονομική στήριξη της Ελλάδας

Εκτενέστατη ανάλυση, με τίτλο «*Παιχνίδι υψίστης επικινδυνότητας*» και υπότιτλο «*Οι κερδοσκόποι επιτίθενται στο ευρώ, ο κίνδυνος χρεοκοπίας κρατών μέσα στην Ευρώπη μεγαλώνει. Οι συνέπειες θα ήταν δραματικές και για τη Γερμανία και για τις τράπεζές της. Γι' αυτό οι ευρωπαίοι πολιτικοί είναι αποφασισμένοι να βοηθήσουν τα 'στριμωγμένα' κράτη – σχεδόν με κάθε τίμημα*», δημοσιεύεται στο αυριανό τεύχος (αρ. 8/2010) της εβδομαδιαίας πολιτικής επιθεώρησης **Der Spiegel**. Σταχυολογούμε τα σημαντικότερα σημεία της:

Ποτέ δεν υπήρξε τόσο μεγάλη ανασφάλεια στην ΕΕ. Κατάσταση, που παρέχει λαμπρές προοπτικές στους χρηματιστές και στους κερδοσκόπους, οι οποίοι μπορούν πλέον να ποντάρουν είτε σε μία κατάρρευση του ευρώ ή στο 'bailout' των Ελλήνων εκ μέρους των ευρωπαϊών εταίρων τους. Έτσι μπορεί κανείς να κερδίσει μεγάλα ποσά, με καταστροφικές όμως συνέπειες. Κι αυτό επειδή οι κερδοσκόποι ενισχύουν τις υπάρχουσες τάσεις και μεγεθύνουν τον κίνδυνο.

Για μια ακόμη φορά οι χρηματαγορές παίζουν παιχνίδι υψίστης επικινδυνότητας. Και τώρα μάλιστα 'τζογάρουν' με τα χρέη ολόκληρων κρατών. Μία νέα περίπτωση Lehman, που θα προκαλούσε ο 'τζόγος' με κρατικά ομόλογα, θα ήταν επομένως ασύγκριτα πιο επικίνδυνη. Θα οδηγούσε οριστικά την παγκόσμια οικονομία στην κατάρρευση. Και τότε ποιος θα την έσωζε;

Ωστόσο δεν είναι τυχαίο, που οι κερδοσκόποι δεν στοχοποίησαν το δολάριο, τη λίρα ή το γιεν. Το ευρώ είναι πολύ πιο ευάλωτο για ιστορικούς και πολιτικούς λόγους. Οι αδύναμες νότιες χώρες της Ευρωζώνης ανέκαθεν θεωρούνταν προβληματικές, επειδή ζούσαν πέρα από τις δυνατότητές τους, παραμελώντας την ανταγωνιστικότητά τους.

Οι άλλες χώρες της Ευρωζώνης έκαναν τα στραβά μάτια. Αφενός μεν, επειδή πριν από τη σύσταση της ΟΝΕ δεν ήθελαν να διακυβεύσουν τον πολιτικό τους στόχο για ένα ευρωπαϊκό κοινό νόμισμα, αφετέρου δε επειδή στη συνέχεια και οι ίδιες σαφώς επωφελούνταν από το ευρώ. Προπάντων οι γερμανικές εξαγωγές είχαν τη δυνατότητα να αναπτύσσονται συνεχώς, ανεπηρέαστες από ενοχλητικές ανατιμήσεις, που θα ανέβαζαν τις τιμές στα εξαγώγιμα προϊόντα.

Η εκστρατεία των κερδοσκόπων κατά της Ελλάδας ξεκίνησε στις αρχές Δεκεμβρίου. Οι οίκοι αξιολόγησης υποβάθμισαν την πιστοληπτική ικανότητα της χώρας, ενώ όλο και συχνότερα εμφανίζονταν - ιδιαίτερα στον αγγλοσαξωνικό Τύπο – άρθρα για τα παραπονημένα στατιστικά στοιχεία και το μεγάλο δημόσιο χρέος των Ελλήνων. Δεν επρόκειτο βέβαια για νέες πληροφορίες, όμως αυτές έκαναν τη δουλειά τους. Η τιμή των CDS σκαρφάλωσε στα ύψη. Μέσα σε μερικές μόλις εβδομάδες διπλασιάστηκαν οι τιμές των ασφαλιστρών κινδύνου για τα ελληνικά κρατικά ομόλογα. Όποιος είχε εγκαίρως επενδύσει στο φόβο χρεοκοπίας των Ελλήνων, κατάφερε να κερδίσει σε ποσοστό μεγαλύτερο του 100%.

Όσον αφορά τώρα το ρόλο των τραπεζών, φαίνεται ότι και η νέα ελληνική κυβέρνηση, που σπάει την παράδοση των προκατόχων της σε πολλά θέματα, δεν μπορεί να τα βγάλει πέρα χωρίς την Goldman Sachs. Η τελευταία, όπως και η Deutsche Bank, συγκαταλέγονται στις έξι τράπεζες, οι οποίες στις αρχές Φεβρουαρίου έριξαν στην αγορά ελληνικά ομόλογα ύψους 8 δις. ευρώ. Το πιθανότερο είναι ότι οι Έλληνες απέφυγαν να έλθουν σε σύγκρουση με τις δύο πανίσχυρες τράπεζες, οι οποίες αποτελούν τους πλέον δραστήριους διακινητές Hedgefonds.

Οι ευρωπαϊοί πολιτικοί ανησυχούν μήπως χρειαστεί να σπεύσουν σε βοήθεια της μιας μετά την άλλη των χωρών με υπερβολικό έλλειμμα, και στο τέλος να βρεθούν κι αυτοί με ένα έλλειμμα, το οποίο δεν θα μπορούν πλέον να επωμισθούν. Γι' αυτό, ο γερμανός Υπ. Οικονομικών Β.Σόιμπλε και οι στενότεροι συνεργάτες του δεν ανησυχούν μόνο για το ευρώ, αλλά και για το ενδεχόμενο να αντιμετωπίσει ο γερμανικός τραπεζικός τομέας νέα σοβαρή κρίση, σε περίπτωση που η Ελλάδα περιέλθει σε στάση πληρωμών.

Ίσως τα γερμανικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να μπορούσαν να αντέξουν μια χρεοκοπία της Ελλάδας. Αν όμως στη συνέχεια κατέρρεαν και άλλες χώρες, όπως η Ισπανία, η Ιταλία ή η Πορτογαλία, τότε θα επαπειλούνταν καταστροφικές επιπτώσεις για τον τραπεζικό τομέα, προειδοποιεί ο **Jochen Sanio**, πρόεδρος του Ομοσπονδιακού Ιδρύματος για την εποπτεία Χρηματοοικονομικών υπηρεσιών» (**BaFin=Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht**).

Σε σχετική επιστολή του (βλ. και επισκόπησή μας αρ. 167, 21.2.2010), ο Σάνιο προβαίνει σε εκτιμήσεις ως προς το μέγεθος των επιπτώσεων σε μεμονωμένες τράπεζες, στην περίπτωση που οι τίτλοι από τις εν λόγω χώρες έχαναν 30, 50 ή και 70% από την αξία τους. Τα αποτελέσματα θα ήταν τρομακτικά και θα έπλητταν κυρίως τράπεζες, που ήδη λεηλατήθηκαν από το πρώτο κύμα της κρίσης που ακολούθησε τη χρεοκοπία της Lehman, προπάντων δε την εν τω μεταξύ αναγκαστικά κρατικοποιηθείσα Hypo Real Estate. Όμως και άλλες προβληματικές τράπεζες θα πλήττονταν από μια στάση πληρωμών της Ελλάδας, όπως λ.χ. η Commerzbank, η οποία έχει επενδύσει σε ελληνικούς τίτλους 4,6 δις. ευρώ. Συνολικά, τα γερμανικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν επενδύσει σε ελληνικά ομόλογα 32 δις. ευρώ, ενώ γερμανικές ασφαλιστικές εταιρείες άλλα 10 δις.

Επίσης οι ειδικοί της BaFin καταλογίζουν στους κερδοσκόπους μεγάλο μερίδιο ευθύνης για την τωρινή κατάσταση: «*Ιδιαίτερα στα Hedgefonds έχουν εμπλακεί άτομα, που ποντάρουν σε στάση πληρωμών της Ελλάδας και σε διάλυση της Ευρωζώνης*».

Επηρεαζόμενοι αναμφισβήτητα και από τις σχετικές επισημάνσεις και προειδοποιήσεις της εν λόγω επιστολής, ο Σόιμπλε και ο Υφυπουργός του Άσμουσεν, αποφάσισαν να ανοίξουν το δρόμο για βοήθεια προς την Ελλάδα (βλ. και επισκόπησή μας αρ. 162, 20.2.2010).

Η εφικτή μορφή λύσης που τελικά φαίνεται ότι προκρίνεται είναι η δυνατότητα παροχής διμερών βοθημάτων, για την οποία ήδη ο Σόιμπλε έχει συνεννοηθεί με τη γαλλίδα ομόλογό του Κ.Λαγκάρντ. Προπάντων οι Γάλλοι είναι αυτοί που πιέζουν να αναληφθεί γρήγορα δράση. Για το θέμα αυτό συνηγόρησε στην καγκελάρια Μέρκελ και ο γάλλος πρόεδρος Ν.Σαρκοζί.

Στην αρχή της περασμένης εβδομάδας το γαλλογερμανικό δίδυμο προσεταιρίστηκε και τους λοιπούς Υπ. Οικονομικών του Eurogroup. Για την ώρα τηρούν όλοι επισήμως σιγή ιχθύος και προσποιούνται ότι δεν υπάρχει καμία ανάγκη παροχής βοήθειας. Στο μεταξύ όμως η δέσμη μέτρων προσλαμβάνει όλο και πιο συγκεκριμένα χαρακτηριστικά.

Το πρόβλημα του γερμανικού Υπ. Οικονομικών όσον αφορά τη διμερή βοήθεια είναι ότι βάσει της συνθήκης του Μάαστριχτ δεν επιτρέπεται η χρηματοδότηση μέρους του χρέους της Ελλάδας από άλλα κράτη-μέλη. Αντίθετα όμως, αυτό που δεν απαγορεύεται είναι – για να το πούμε πιο απλά - να προστεθούν νέα χρέη στα παλιά. Οι Γερμανοί ξέρουν πολύ καλά ότι αυτό βέβαια επιβαρύνει το συμβατικό πλαίσιο και τη στατική ισορροπία της ΟΝΕ. Γι' αυτό, μετά τη λήψη των τωρινών επειγόντων μέτρων, θέλουν να θεσπίσουν μηχανισμό πρόνοιας για το μέλλον.

Στο μέλλον θα πρέπει οι χώρες της Ευρωζώνης να συντονίζουν καλύτερα την οικονομική πολιτική τους. Επιπλέον είναι απαραίτητη η διαμόρφωση στο πλαίσιο του Eurogroup μιας

κανονιστικής διαδικασίας για την περίπτωση κρατικής χρεοκοπίας. Τέλος, μελετάται η δημιουργία ενός θεσμικού οργάνου για μελλοντικά μέτρα διάσωσης, κατά το πρότυπο του ΔΝΤ. Αυτό το ευρωπαϊκό ταμείο θα μπορεί να παρέχει χρήματα σε κλυδωνιζόμενες χώρες.

ΣΤΑΘΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

Hallerstraße 59 , D-20146 Hamburg
Tel.: Fax:
E-mail: presse-hamburg@griechenlandinformation.de

Spiegel: *Κύριε πρωθυπουργέ, η χώρα σας ζημίωσε το ευρώ και εξώθησε την Ευρώπη σε μια σοβαρή κρίση. Πόσο χρεοκοπημένη είναι η Ελλάδα;*

Παπανδρέου: Το χειρότερο δεν είναι το δημόσιο χρέος, αλλά ότι έχουμε χάσει την αξιοπιστία μας. Έχουμε επίγνωση του ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μεγάλα προβλήματα, για τα οποία φταίμε εμείς οι ίδιοι οι Έλληνες. Κατά το παρελθόν, έγιναν σοβαρά σφάλματα. Αλλά οι πολίτες μάς εξέλεξαν, επειδή θέλουν αλλαγή. Θα αποκαταστήσουμε την εμπιστοσύνη στην πολιτική, με το να διευθετήσουμε τα του οίκου μας.

Spiegel: *Η Ελλάδα επί χρόνια παραποιούσε τα στατιστικά στοιχεία, προκειμένου να αποκρύψει από την υπόλοιπη Ευρώπη το τεράστιο δημόσιο χρέος πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ και το δημοσιονομικό έλλειμμα του 12,7%. Πώς μπορεί να γίνεται κάτι τέτοιο; Πώς και δεν μπόρεσε κανείς να το αντιληφθεί;*

Παπανδρέου: Αυτό είναι ένα καλό ερώτημα, που κι εμάς όλους απασχολεί. Ξεκινήσαμε κοινοβουλευτική έρευνα. Κανείς δεν μπορούσε να διανοηθεί τις διαστάσεις αυτού του θέματος.

Spiegel: *Ποιος είναι υπεύθυνος γι' αυτό; Είναι πράγματι μόνον ο πρώην επικεφαλής της Στατιστικής Υπηρεσίας, τον οποίο τώρα κατηγορούν όλες οι πλευρές, ή μήπως και ο προκάτοχός σας Κωνσταντίνος Καραμανλής προσωπικά;*

Παπανδρέου: Φυσικά και δεν είναι υπεύθυνος μόνο ένας αξιωματούχος της Στατιστικής Υπηρεσίας, ο οποίος οφείλει τη θέση του σε πολιτικό διορισμό από την προηγούμενη κυβέρνηση. Δεν θα ήθελα όμως να αποφανθώ, πριν ολοκληρωθούν οι έρευνες.

Spiegel: *Κατηγορήσατε όμως και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις Βρυξέλλες ότι έκανε τα στραβά μάτια.*

Παπανδρέου: Η ΕΕ θα μπορούσε να έχει ασκήσει κατά το παρελθόν αυστηρότερους ελέγχους, κατά πόσο τηρείται πράγματι το Σύμφωνο Σταθερότητας – και από μας. Στο εξής θα πρέπει να δώσουμε τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία να έχει άμεση πρόσβαση στα στοιχεία των επιμέρους χωρών-μελών. Εμείς το έχουμε ήδη προτείνει, αλλά τόσο μεγάλη διαφάνεια δεν είναι επιθυμητή από όλες τις χώρες.

Spiegel: *Θέλετε κατ' αυτόν τον τρόπο να απαλλαγείτε από ένα μέρος της ευθύνης;*

Παπανδρέου: Όχι, εμένα δεν με ενδιαφέρει να πω πόσο κακή είναι η Ευρώπη. Η ΕΕ είναι ένας θεσμός μοναδικός στο είδος του, όμως θα πρέπει να αναγνωρίσει ότι αυτό που συνέβη οφείλεται και σε αποτυχία των θεσμικών οργάνων της. Και κάτι τέτοιο δεν πρέπει ποτέ να επαναληφθεί.

Spiegel: *Πολλοί ευρωπαίοι πολιτικοί και ΜΜΕ επικρίνουν έντονα τη χώρα σας. Οι αξιώσεις μάλιστα φτάνουν μέχρι και τον αποκλεισμό της Ελλάδας από την Ευρωζώνη.*

Παπανδρέου: Κατανοώ εν μέρει αυτή την κριτική. Τώρα όμως θα πρέπει όλοι να προσέχουμε να μην κάνουμε φορτισμένες συναισθηματικά συζητήσεις στα ΜΜΕ. Πολλοί πολιτικοί, για παράδειγμα, τόνισαν πρόσφατα δημοσίως ότι δεν θέλουν να γλιτώσουν την Ελλάδα δίνοντας χρήματα. Εμείς όμως ουδέποτε απαιτήσαμε να μας γλιτώσουν δίνοντας χρήματα. Παρ' όλα αυτά, κάνουν σαν να το είχαμε ζητήσει. Στη δύσκολη κατάσταση της παγκόσμιας οικονομίας τέτοιες ψευδείς πληροφορίες είναι πολύ επικίνδυνες.

Spiegel: Μπορείτε να καταλάβετε ότι πολλοί Γερμανοί φοβούνται μήπως, μετά τις μεγάλες κοινωνικές περικοπές και την αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης, θα πρέπει να πληρώσουν και για την απειθαρχία της Ελλάδας;

Παπανδρέου: Κατανοώ τους γερμανούς πολίτες, που περνούν και οι ίδιοι μια δύσκολη περίοδο. Δεν απαιτούμε όμως χρήματα από τη Γερμανία, ακόμη κι αν μερικές φορές έτσι το εμφανίζουν κάποιοι. Ξέρουμε ότι θα πρέπει να βοηθήσουμε οι ίδιοι τους εαυτούς μας, όπως έκανε και η Γερμανία κατά το παρελθόν. Ωστόσο, όπως όλα τα κράτη, έτσι κι εμείς χρειαζόμαστε δάνεια με κανονικούς όρους. Γι' αυτό χρειαζόμαστε την κάλυψη της ΕΕ. Διαφορετικά, το κράτος μας δεν θα μπορέσει να λειτουργήσει και δεν θα μπορέσουμε να εφαρμόσουμε τις μεταρρυθμίσεις μας.

Spiegel: Πώς είστε τόσο σίγουρος ότι θα μπορέσετε να δαμάσετε μόνοι σας αυτή την κρίση; Οι στόχοι σας είναι τρομερά φιλόδοξοι. Καμιά χώρα μέχρι τώρα δεν κατόρθωσε κάτι παρόμοιο.

Παπανδρέου: Δεν πιστεύω ότι είναι σωστό αυτό. Η Γερμανία είχε πολύ φιλόδοξους στόχους και τους πέτυχε...

Spiegel: ...ναι, αλλά η Γερμανία δεν ήταν αναγκασμένη να μειώσει μέσα σε τρία χρόνια το δημοσιονομικό της έλλειμμα από 12,7 σε 3% του ΑΕΠ.

Παπανδρέου: Αυτό είναι πράγματι δύσκολο. Αλλά γνωρίζουμε ότι αυτό ακριβώς πρέπει να κάνουμε. Και με τα μέτρα που προτείνουμε, θα τα καταφέρουμε. Κοιτάξτε: Αν το κράτος μας λειτουργούσε καλά, τα περιθώρια για περικοπές θα ήταν λίγα. Αλλά επειδή υπάρχει παντού τόση σπατάλη, μπορούμε και να κάνουμε μεγάλες οικονομίες.

Spiegel: Πείτε μας ένα παράδειγμα.

Παπανδρέου: Σε περσινή του έρευνα ο ΟΟΣΑ χαρακτήρισε τα ελληνικά δημόσια νοσοκομεία εξαιρετικά διεφθαρμένα. Διαπίστωσε ότι θα μπορούσαμε να εξοικονομήσουμε το 30% των δαπανών, κι αυτό είναι τεράστιο ποσό. Τα νοσοκομεία είχαν πέρσι έλλειμμα 7 δισεκατομμύρια ευρώ. Φανταστείτε πόσο απίστευτα μεγάλο ποσό μπορούμε να γλιτώσουμε και μόνο με το να εγκαταστήσουμε ηλεκτρονικούς υπολογιστές στις κλινικές, δεδομένου ότι μέχρι τώρα υπάρχει ανεπαρκής έλεγχος στις προμήθειες φαρμάκων και υλικού. Στη Γερμανία μια ενδοστεφανιαία πρόθεση για εγχείρηση καρδιάς κοστίζει γύρω στα 500 ευρώ, ενώ σε μας μεταξύ 2000 και 2500 ευρώ. Και γι' αυτό φταίει η διαφθορά.

Spiegel: Γιατί το ελληνικό κράτος λειτουργεί τόσο άσχημα;

Παπανδρέου: Δυστυχώς, η διαφθορά είναι πολύ διαδεδομένη στις Αρχές και στις δημόσιες επιχειρήσεις. Το πολιτικό μας σύστημα υποθάλλει την ευνοιοκρατία και τη σπατάλη. Αυτό έχει υποσκάψει το κράτος δικαίου και την εμπιστοσύνη στη λειτουργία της πολιτείας. Μία από τις συνέπειες είναι και το να μην πληρώνουν πολλοί πολίτες τους φόρους τους.

Spiegel: Θα πρέπει δηλαδή να ανασυγκροτήσετε όλη τη χώρα. Πώς θα γίνει αυτό;

Παπανδρέου: Θα πρέπει να αντιληφθούμε την κρίση σαν ευκαιρία, για να προωθήσουμε τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Έχουμε λάβει ήδη σημαντικές αποφάσεις: Για παράδειγμα, θα περικόψουμε τις αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων, θα αυξήσουμε το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης, θα αυξήσουμε το φόρο καυσίμων. Προγραμματίζουμε μια φορολογική μεταρρύθμιση, με την οποία οι καλύτερα αμειβόμενοι θα επιβαρυνθούν περισσότερο. Έτσι ενισχύεται το αίσθημα δικαιοσύνης και καταπολεμάται η φοροδιαφυγή.

Spiegel: Όλα αυτά ακούγονται βεβαίως καλά, αλλά πώς θα αντιμετωπίσετε τη διαφθορά, την ευνοιοκρατία και τη μαύρη εργασία, που είναι βαθιά ριζωμένες στην κοινωνία; Μπορεί να γίνει αυτό με πολιτικά μέτρα;

Παπανδρέου: Όχι μόνο. Πολιτική σημαίνει επίσης να διαπαιδαγωγείς τους ανθρώπους. Έχει σημασία να μιλήσουμε ανοιχτά με τους συμπατριώτες μας, να τους πούμε ποια προβλήματα έχουμε και ότι εμείς πρέπει κάτι να αλλάξουμε. Οι πολίτες έχουν αντιληφθεί τα τελευταία χρόνια ότι η διαφθορά είναι ένα μεγάλο κακό.

Spiegel: Πιστεύετε πραγματικά ότι μπορείτε να διαπαιδαγωγήσετε τους πολίτες σας να μη 'λαδώνουν' πια;

Παπανδρέου: Χρειαζόμαστε και καθαρά λόγια και συγκεκριμένα μέτρα. Θα δημοσιοποιούμε στο διαδίκτυο, για παράδειγμα, όλους τους κρατικούς διαγωνισμούς και τις συμβάσεις. Κι έτσι θα γίνουμε η πιο χώρα με τη μεγαλύτερη διαφάνεια στην Ευρώπη. Από κακό παράδειγμα θέλουμε να γίνουμε πρότυπο.

Spiegel: Μπορεί όμως μια νοοτροπία να αλλάξει με νόμο;

Παπανδρέου: Νομίζω πως οι άνθρωποι έχουν αντιληφθεί ότι δεν μπορούμε να συνεχίσουμε με τον ίδιο τρόπο. Στο μεταξύ μπορείτε να ρωτήσετε οποιονδήποτε απλό Έλληνα. Έτσι το βλέπει η μεγάλη πλειοψηφία. Πρόκειται για μια ιστορική ευκαιρία: Κυβέρνηση και πολίτες να θέλουν την αλλαγή. Φυσικά, αυτό δεν μπορεί να γίνει μέσα σε μια μέρα.

Spiegel: Πώς θέλετε, λόγου χάριν, να υποχρεώσετε πλούσιους αθηναίους γιατρούς να πληρώσουν επιτέλους τους φόρους τους και να μην εισπράττουν πλέον παράνομα χρήματα, το λεγόμενο 'φακελάκι';

Παπανδρέου: Βλέπω τη μάθατε, λοιπόν, κι εσείς αυτή τη λέξη. Πράγματι, ελέγξαμε αυτούς τους γιατρούς, ορισμένοι από τους οποίους δηλώνουν μόλις 10.000 ευρώ ετήσιο εισόδημα. Αυτό σοκάρει. Στο εξής θα υφίστανται συστηματικό έλεγχο. Οι ασθενείς τους θα πρέπει να παίρνουν αποδείξεις, επειδή τα ποσά τους θα εκπίπτουν από το φόρο. Χρειαζόμαστε αλλαγή συνείδησης. Γι' αυτό και δημοσιεύσαμε ενδεικτικά στο διαδίκτυο ορισμένες από αυτές τις φορολογικές δηλώσεις. Εάν λοιπόν γείτονες και ασθενείς βλέπουν πώς ζουν αυτοί οι άνθρωποι, θα μπορούν στο μέλλον να θέτουν σχετικά ερωτήματα.

Spiegel: Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι το 1/4 όλων των ελλήνων εργαζομένων απασχολείται στο Δημόσιο. Ο δημόσιος τομέας είναι εκρηκτικά διογκωμένος. Τί μπορείτε να κάνετε γι' αυτό;

Παπανδρέου: Σε μας το δημόσιο έχει αναλάβει στην ουσία το ρόλο που έχει σε σας η Υπηρεσία Εύρεσης Εργασίας (Arbeitsamt). Με αυτόν τον τρόπο δημιουργείται ευνοιοκρατία. Κάποιος που γίνεται διευθυντής ή υπουργός διορίζει τους γνωστούς ή αυτούς που τον ψήφισαν. Θα πρέπει να επαναφέρουμε την αρχή της αξιοκρατίας. Στο μέλλον το κράτος θα διορίζει μόνο υποψήφιους που θα περνάνε αυστηρές εξετάσεις. Επιπλέον θα καλύπτεται μόνο μία από πέντε εκκενούμενες θέσεις. Ήδη φέτος καταργήσαμε 30.000 έως 40.000 θέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου.

Spiegel: Αυτό καλά ακούγεται, εκδηλώνονται όμως αντιδράσεις για καθεμιά από τις μεταρρυθμίσεις σας. Κάθε εβδομάδα απεργούν διάφορες ομάδες συμφερόντων, αυτή δε την εβδομάδα αναμένεται μια γενική απεργία να παραλύσει όλη τη χώρα. Πώς θα μπορέσετε να αντέξετε την πίεση των απεργιών;

Παπανδρέου: Όλοι γνωρίζουμε ότι αυτή η υπόθεση θα είναι πολύ οδυνηρή. Πρόκειται όμως για την επιβίωση της χώρας μας. Και προς τούτο έχουμε την ευρεία στήριξη του λαού. Αυτό το ξέρουν ακόμα και τα συνδικάτα. Είμαι αποφασισμένος να μην υποχωρήσω.

Spiegel: Τα 2/3 των Ελλήνων υποστηρίζουν – σύμφωνα με δημοσκοπήσεις – τα μέτρα λιτότητας. Η δημοτικότητά σας είναι υψηλή και το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται αυτή τη στιγμή στο 48%, ισχυρό όσο ποτέ άλλοτε κατά τις τελευταίες δεκαετίες.

Παπανδρέου: Αυτό δείχνει τη βούληση των Ελλήνων να ακολουθήσουν νέους δρόμους. Είναι κι ένα μήνυμα προς την Ευρώπη. Η Ελλάδα διαθέτει πολλές δυνατότητες, για παράδειγμα, όσον αφορά την πράσινη ενέργεια. Όταν θα έχουμε ξεμπερδέψει με τη διαφθορά, τότε θα προσελκύσουμε και επενδυτές.

Spiegel: Όμως, τα ελληνικά μέτρα λιτότητας δεν είναι αρκετά για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που ζητά βελτιώσεις μέχρι τις 15 Μαρτίου.

Παπανδρέου: Νομίζω ότι οι Βρυξέλλες θέλουν κατ' αρχήν να δουν ότι εμείς πραγματικά κινούμαστε δραστήρια και κάνουμε πράξη τις εξαγγελίες μας. Τώρα χρειαζόμαστε χρόνο. Τον επόμενο μήνα θα γίνει ο πρώτος απολογισμός. Ήδη κάνουμε περισσότερα απ' όσα ζήτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Spiegel: Εξακολουθείτε να είστε ευτυχής που ανήκετε στην Ευρωζώνη; Ο νομπελίστας οικονομολόγος Paul Krugman χαρακτήρισε το κοινό νόμισμα ελαττωματική κατασκευή, επειδή, διαφορετικά, χώρες όπως η Ελλάδα θα μπορούσαν με δικό τους νόμισμα και μέσω υποτιμήσεων να αντιμετωπίσουν το έλλειμμα τους με μεγαλύτερη ευελιξία.

Παπανδρέου: Το ευρώ εξασφάλισε στις επιχειρήσεις μας φτηνά δάνεια, με τα οποία πετύχαμε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης μέχρι και 5%. Το ευρώ όμως έχει και μειονεκτήματα, γιατί δεν έχουμε καμιά πραγματική κοινή οικονομική πολιτική. Αυτή η κρίση θα μπορούσε να αποτελέσει ιστορική καμπή για την ΟΝΕ. Θα πρέπει να σκεφθούμε ποιο ρόλο πρέπει να παίξει η Ευρωζώνη στο μέλλον. Χρειαζόμαστε στενότερη συνεργασία, μεγαλύτερο έλεγχο και περισσότερη προσοχή στη διαφορετική οικονομική κατάσταση των επιμέρους χωρών-μελών. Πρώτα όμως θα πρέπει να λύσουμε το δικό μας, το ελληνικό πρόβλημα.

Spiegel: Δεν τίθεται θέμα να εγκαταλείψατε την ΟΝΕ;

Παπανδρέου: Τέτοια σκέψη δεν κάναμε ούτε εμείς ούτε κανένας σοβαρός συνομιλητής μας στην Ευρώπη. Αυτό θα αποδυνάμωνε δραστικά το κοινό εγχείρημα. Άλλωστε και στην πράξη κάτι τέτοιο είναι ανέφικτο.

Spiegel: Εδώ και δεκαετίες τρεις οικογένειες κυβερνούν τη χώρα: οι Καραμανλήδες, οι Μητσοτάκηδες και οι Παπανδρέου. Εσείς είστε ήδη ο τρίτος πρωθυπουργός από τη μεγάλη οικογένειά σας. Μήπως αυτό είναι και ενδεικτικό για τα προβλήματα της Ελλάδας;

Παπανδρέου: Στη δημοκρατία εκλέγει ο λαός. Μεγαλώνοντας στις Η.Π.Α. και στη Σουηδία, ουδέποτε σκέφθηκα να γίνω πολιτικός. Στη διάρκεια όμως της στρατιωτικής δικτατορίας οδηγήθηκα στη φυλακή έξι φορές ο παππούς μου και άλλες δύο ο πατέρας μου. Ήμουν ένας πρόσφυγας και δεν ήξερα αν θα επέστρεφα ποτέ πάλι στην Ελλάδα. Αυτό με σημάδεψε σαν νέο. Αν η οικογένειά μου και η χώρα μου δεν είχαν αυτή την ιστορία, ίσως να ήμουν σήμερα κάπου καθηγητής.

Spiegel: Η αποστολή που έχετε μπροστά σας είναι πολύ βαριά. Αισθάνεστε σαν τον Σίσυφο, που προσπαθεί να ανεβάσει το βράχο στο βουνό, ή σαν τον Ηρακλή, που καθαρίζει έναν σταύλο;

Παπανδρέου: Δεν αισθάνομαι σαν τον Σίσυφο. Άλλωστε, αυτό δεν μου ταιριάζει. Πρόκειται ασφαλώς για ηράκλειο έργο. Περισσότερο όμως αισθάνομαι πιο κοντά στην Οδύσσεια: Ξέρουμε ότι θα φτάσουμε, ότι το ταξίδι θα είναι δύσκολο και στο δρόμο θα μας περιμένουν πολλές εκπλήξεις. Στον Όμηρο, οι ταξιδιώτες μεταβάλλονται κατά τη διάρκεια του ταξιδιού. Γιατί είναι κάτι παραπάνω από ένα ταξίδι, είναι μια μεταμόρφωση. Κι εμείς θα είμαστε διαφορετικοί όταν φτάσουμε στο τέρμα.

Spiegel: Κύριε πρωθυπουργέ, σας ευχαριστούμε γι' αυτή τη συζήτηση.